

ชยันต์ ตันติวิธดาการ.

เศรษฐศาสตร์จุลภาค: ทฤษฎีและการประยุกต์.

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค. 2. พฤติกรรมผู้บริโภค.
3. ต้นทุนการผลิต. 4. การตลาด.

HB180

ISBN 978-616-602-307-7

ลิขสิทธิ์ของศาสตราจารย์ ดร.ชยันต์ ตันติวิธดาการ
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 เดือนกันยายน 2569

จำนวน 200 เล่ม

สำนักงานบริหารการพิมพ์ธรรมศาสตร์

จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

99 หมู่ 18 อาคารโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทร. 085-112-6081, 085-112-6968

<http://thammasatpress.tu.ac.th>

จัดจำหน่ายโดยศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โทร. 02-564-4438, 085-112-6081

<https://linktr.ee/tubookstore>

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แบบปกโดยผู้เขียน

จัดทำปกโดยนายชวินทร์ นามมุงคุณ

พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนเมษายน	2550	จำนวน	1,000	เล่ม	
พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนพฤศจิกายน	2550	จำนวน	1,000	เล่ม	(พิมพ์เพิ่มครั้งที่ 1)
พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนพฤศจิกายน	2552	จำนวน	1,000	เล่ม	(พิมพ์เพิ่มครั้งที่ 2)
พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนมิถุนายน	2554	จำนวน	500	เล่ม	(พิมพ์เพิ่มครั้งที่ 3)
พิมพ์ครั้งที่ 2	เดือนกรกฎาคม	2556	จำนวน	2,000	เล่ม	
พิมพ์ครั้งที่ 2	เดือนสิงหาคม	2559	จำนวน	2,000	เล่ม	(ฉบับพิมพ์เพิ่ม)
พิมพ์ครั้งที่ 3	เดือนกันยายน	2569	จำนวน	200	เล่ม	

ราคาเล่มละ 400.- บาท

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(15)
กิตติกรรมประกาศ	(21)

ส่วนที่ 1 บทนำ

บทที่ 1	วิธีวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์	3
บทที่ 2	อุปสงค์ อุปทาน และดุลยภาพตลาด	17
	อุปสงค์ (Demand)	18
	เหตุใดความต้องการบริโภคจึงเป็นไปตามกฎของอุปสงค์	19
	ข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้กฎของอุปสงค์	20
	อุปสงค์ตลาด	21
	การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์	23
	อุปทาน (Supply)	28
	เหตุใดการเสนอขายจึงเป็นไปตามกฎของอุปทาน	29
	อุปทานตลาด	30
	การเปลี่ยนแปลงของอุปทาน	31
	ดุลยภาพตลาดและการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ	34
	การเปลี่ยนแปลงของดุลยภาพตลาด	36
	การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพใหม่เมื่ออุปสงค์มีการเปลี่ยนแปลง	36
	การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพใหม่เมื่ออุปทานมีการเปลี่ยนแปลง	36
	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา	38
	สูตรการคำนวณความยืดหยุ่นแบบจุดและแบบช่วง	39
	ประเภทของอุปสงค์ที่แบ่งตามค่าของความยืดหยุ่น	41
	ปัจจัยกำหนดค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา	45

ความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์	47
ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้	48
ความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา	48
ปัจจัยกำหนดค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา	51
การประยุกต์แนวคิดเรื่องค่าความยืดหยุ่นกับดุลยภาพตลาด	51

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมผู้บริโภคและการประยุกต์

บทที่ 3	ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	57
	ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility Theory)	57
	อรรถประโยชน์ (utility)	57
	หลักแห่งการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม	60
	เงื่อนไขดุลยภาพของการบริโภค	60
	ดุลยภาพการบริโภคกรณีหลายสินค้า	63
	ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากันและเส้นงบประมาณ	67
	เส้นความพอใจเท่ากัน (indifference curves)	69
	เส้นงบประมาณหรือเส้นราคา (budget line or price line)	77
	ดุลยภาพของการบริโภค	78
	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพเนื่องจากรายได้	81
	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพเนื่องจากการราคา	84
	ผลการทดแทนและผลทางรายได้กับการอธิบายกฎของอุปสงค์	88
	ความแตกต่างระหว่าง Hicks และ Slutsky Substitution Effect	90
	เส้นอุปสงค์ที่ได้รับการชดเชยรายได้ (compensated demand)	92
	และเส้นอุปสงค์สามัญ (ordinary demand curve)	
	การหาส่วนเกินของผู้บริโภคจากเส้นความพอใจเท่ากัน	94

บทที่ 4**การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค****97**

ซื้อหนึ่งแถมหนึ่งกับการลดครึ่งราคา

97

ของขวัญ เงินสดคืนกำไร และบัตรกำนัลแลกของ

99

ของขวัญที่ไม่ทราบล่วงหน้า (unexpected in-kind gifts)

99

เงินสดคืนกำไร (cash gifts)

100

บัตรกำนัลแลกของ (gift certificates)

101

อุปทานแรงงานกับค่าแรง

103

เงินอุดหนุนแบบอัตรา เทียบกับแบบเป็นเหมาจ่าย

107

ความชอบที่ปรากฏ และเลขดัชนี

109

หลักของความชอบที่ปรากฏ (the principle of revealed preferences)

109

เลขดัชนี (index numbers)

112

บทที่ 5**พฤติกรรมผู้บริโภคข้ามเวลา****123**

ดุลยภาพการบริโภคข้ามเวลาอย่างง่าย

123

เส้นงบประมาณของการบริโภคข้ามเวลา

124

เส้นความพอใจเท่ากันของการบริโภคข้ามเวลา

125

ดุลยภาพการให้สินเชื่อและกู้ยืม

127

การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพการให้สินเชื่อและกู้ยืม

128

ดุลยภาพการออมและการลงทุนเมื่อไม่มีตลาดเงิน

134

เส้นความเป็นไปได้ของการลงทุน

134

ดุลยภาพการออมและการลงทุนเมื่อไม่มีตลาดเงิน

135

การออมและการลงทุนเมื่อมีตลาดเงิน

136

การประยุกต์: มูลค่าปัจจุบัน และการตัดสินใจลงทุน

138

บทที่ 6**พฤติกรรมผู้บริโภคกับความเสี่ยง****145****ความหมายและเครื่องมือทางสถิติสำหรับวัดความเสี่ยง**

145

ประเภทของความเสี่ยง

145

ทฤษฎีความน่าจะเป็น (probability)

146

ค่าคาดคะเน (expected value)

147

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

149

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคภายใต้ความเสี่ยง

150

(consumer's choice under uncertainty)

ค่าคาดคะเนความพอใจ (expected utility)

152

ประเภทของความชอบต่อความเสี่ยง

152

วิธีการลดความเสี่ยง

154

การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม

155

การกำจัดความเสี่ยงโดยการประกันภัย

155

การลดความเสี่ยงด้วยการกระจายความเสี่ยง (risk diversification)

161

อุปสงค์ต่อสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยง (risky assets)

162

ส่วนที่ 3 การผลิตและต้นทุนของหน่วยผลิต**บทที่ 7****การผลิตและต้นทุนในระยะสั้น****171****หน่วยผลิตและเหตุผลของการมีหน่วยผลิต**

171

นิยามด้านการผลิต

175

การผลิตในระยะสั้น (production in the short run)

178

ชนิดของผลผลิตในระยะสั้น

179

ช่วงการผลิต (stages of production)

181

กฎการลดน้อยถอยลงของผลผลิตส่วนเพิ่ม (law of diminishing returns)

183

ต้นทุนการผลิตในระยะสั้น (short-run cost of production)

183

ความหมายของต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์

184

ชนิดของต้นทุนในระยะสั้น และความสัมพันธ์ของต้นทุนแต่ละชนิด

189

ความสัมพันธ์ของผลผลิตและต้นทุนแปรผัน

193

บทที่ 8**การผลิตและต้นทุนในระยะยาว****199**

การผลิตในระยะยาว (production in the long run)

199

เส้นผลผลิตเท่ากัน (isoquant)

199

ชนิดของเส้นผลผลิตเท่ากัน

203

ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนทางเทคนิค

205

ผลตอบแทนจากขนาด (returns to scale)

206

Homogeneous Production Function

208

ต้นทุนในระยะยาว (long-run cost of production)

209

เส้นต้นทุนเท่ากัน (isocost lines)

210

ส่วนผสมของปัจจัยที่ให้ต้นทุนต่ำสุด (the least cost combination)

211

แนวทางการขยายการผลิต (expansion path)

212

เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตรวมในระยะยาวกับระยะสั้น

214

ความประหยัดและไม่ประหยัดจากขนาดการผลิต

218

ความประหยัดจากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ

220

ความประหยัดจากขอบเขตการผลิต (economies of scope)

222

ส่วนที่ 4 โครงสร้างตลาดสินค้าและตลาดปัจจัย**บทที่ 9****ตลาดแข่งขันสมบูรณ์****227**

ลักษณะของตลาดแข่งขันสมบูรณ์

227

ดุลยภาพระยะสั้นของผู้ผลิต

229

เส้นอุปทานและดุลยภาพในระยะสั้น

236

เส้นอุปทานและดุลยภาพในระยะยาว

238

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์และประสิทธิภาพ

224

บทที่ 10**การประยุกต์ใช้อุปสงค์และอุปทาน****247**

ผลกระทบของภาษีการค้า (sale taxes) และเงินอุดหนุน (subsidies)

247

การควบคุมราคาขั้นสูง (price ceilings/maximum prices)

250

การควบคุมราคาขั้นต่ำ (price floors/minimum prices)

252

การพยุงราคา (price supports)	255
ภาษีนำเข้า (import tariffs) และการจำกัดโควตานำเข้า (import quotas)	257
ผลกระทบของภาษีนำเข้าต่อประเทศผู้นำเข้า	258
ผลกระทบของการจำกัดโควตานำเข้าต่อประเทศผู้นำเข้า	260
ผลกระทบของภาษีนำเข้าของต่างประเทศต่อประเทศผู้ส่งออก	262

บทที่ 11 ตลาดผูกขาด	267
ลักษณะที่สำคัญของตลาดผูกขาด	267
ที่มาของอำนาจผูกขาด	267
การกำหนดราคาและปริมาณของผู้ผูกขาด	268
ความไร้ประสิทธิภาพด้านการจัดสรรทรัพยากรของผู้ผูกขาด	277
การควบคุมผู้ผูกขาดด้านราคาสินค้า	279
กรณีที่ไม่มี การผูกขาดโดยธรรมชาติ (เส้นต้นทุนส่วนเพิ่มทอดขึ้น)	279
กรณีที่มีการผูกขาดโดยธรรมชาติ (เส้นต้นทุนส่วนเพิ่มทอดลง)	281
การกำกับดูแลการผูกขาดแบบอื่นๆ	282

บทที่ 12 การกำหนดราคาโดยผู้มีอำนาจตลาด	287
การกำหนดราคาเพื่ออุดหนุนส่วนเกินของผู้บริโภค	287
การตั้งแบบเลือกปฏิบัติ (price discrimination)	287
การตั้งราคาแบบผันแปรตามภาระการผลิตสูงสุด (peak-load pricing)	299
การตั้งราคาแบบยกชุด (all or nothing pricing)	300
การตั้งราคาแบบเก็บสองต่อ (two-part tariff)	302
การขายพ่วง (tie-in-sale)	306
การขายควบชุด (bundling or package tie-in sale)	306
พฤติกรรม การตั้งราคาเชิงกลยุทธ์	311
การตั้งราคาเพื่อขจัดคู่แข่ง (predatory pricing)	312
การตั้งราคาเพื่อกีดกันการเข้ามาของหน่วยผลิตรายใหม่ (limit pricing)	314

บทที่ 13	ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดและตลาดผู้ขายน้อยราย	317
	ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)	317
	ลักษณะสำคัญของตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด	317
	ดุลยภาพในระยะสั้น	318
	ดุลยภาพในระยะยาว	319
	ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดกับประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ	320
	ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly)	322
	ลักษณะสำคัญของตลาดผู้ขายน้อยราย	322
	แบบจำลองการรวมตัวผูกขาด (collusion or cartel model)	323
	ดุลยภาพของหน่วยผลิตในตลาดผู้ขายน้อยรายที่ไม่มีการรวมตัวผูกขาด	326
	แบบจำลองการแข่งขันเชิงปริมาณ	327
	(Cournot model or quantity competition model)	
	แบบจำลองผู้นำด้านปริมาณ (Stackelberg model)	331
	แบบจำลองการแข่งขันเชิงราคา	334
	(Bertrand model or price competition model)	
	แบบจำลองผู้นำทางราคา	339
	(price leadership model or dominant firm model)	
บทที่ 14	ทฤษฎีเกม	343
	เกม และองค์ประกอบของเกม	343
	องค์ประกอบของเกม	344
	รูปแบบการเสนอเกม (representation of a game)	345
	ชนิดของเกม	346
	การหาดุลยภาพของเกม	348
	วิธี Elimination of Dominated Strategies	348
	วิธี Nash Equilibrium	350
	วิธี Maximin Equilibrium	356
	เกม Prisoners' Dilemma	359

เกมที่มีการเล่นซ้ำ (Repeated Games)	362
กรณีจำนวนครั้งของการเล่นเกมไม่มีที่สิ้นสุด (infinite rounds)	363
กรณีจำนวนครั้งของการเล่นเกมมีที่สิ้นสุด (finite rounds)	363
เกมแบบผลัดกันเล่น (Sequential Games)	365
การขู่ พันธสัญญา และความน่าเชื่อถือ	367
(threats, commitments and credibility)	
ตัวอย่างประยุกต์ของเกมแบบผลัดกันเล่น	368
บทที่ 15 ตลาดปัจจัย	373
โครงสร้างตลาดของปัจจัยและสินค้าเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์	374
มูลค่าผลผลิตส่วนเพิ่มและอุปสงค์ของตลาดปัจจัย	374
เมื่อขายสินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	
อุปทานของตลาดปัจจัย	379
คุณภาพของตลาดปัจจัยเมื่อทุกตลาดมีโครงสร้างแบบแข่งขันสมบูรณ์	382
โครงสร้างตลาดของผู้ซื้อและผู้ขายปัจจัยแข่งขันสมบูรณ์	387
แต่ขายสินค้าในตลาดผูกขาด	
รายรับของผลผลิตส่วนเพิ่มและอุปสงค์ของตลาดปัจจัย	387
เมื่อขายสินค้าในตลาดผูกขาด	
คุณภาพของหน่วยผลิตเมื่อตลาดปัจจัยแข่งขันสมบูรณ์	387
แต่ขายสินค้าในตลาดผูกขาด	
โครงสร้างผู้ซื้อปัจจัยผูกขาด แต่ตลาดผู้ขายปัจจัย	390
และสินค้ามีโครงสร้างแข่งขันสมบูรณ์	
อุปทานปัจจัย ต้นทุนปัจจัยเฉลี่ย และต้นทุนปัจจัยส่วนเพิ่ม	390
คุณภาพของตลาดปัจจัยเมื่อผู้ซื้อปัจจัยมีอำนาจผูกขาด	391
โครงสร้างผู้ขายปัจจัยผูกขาด แต่ตลาดผู้ซื้อปัจจัย	394
และสินค้ามีโครงสร้างแข่งขันสมบูรณ์	
โครงสร้างตลาดผูกขาดแบบทวิภาคี (Bilateral Monopoly)	396

ค่าแรงขั้นต่ำ (Minimum Wage)	398
กรณีตลาดสินค้าและปัจจัยแข่งขันสมบูรณ์	398
กรณีผู้ซื้อปัจจัยผูกขาด	400

ส่วนที่ 5 ดุลยภาพทั่วไป เศรษฐศาสตร์สวัสดิการและความล้มเหลวของตลาด

บทที่ 16	ดุลยภาพทั่วไปและเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ	405
	หลักเกณฑ์ในการตัดสินความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร	406
	ดุลยภาพทั่วไปในการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้บริโภค	407
	(general equilibrium in exchange)	
	ดุลยภาพทั่วไปในการผลิต (general equilibrium in production)	413
	ดุลยภาพทั่วไปในส่วนผสมของผลผลิต	419
	(general equilibrium in combination of product)	
	ทฤษฎีบทพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ	421
	(the fundamental theorems of welfare economics)	
	ความล้มเหลวของตลาด (Market Failure)	423
บทที่ 17	ผลกระทบภายนอก และสินค้าสาธารณะ	427
	ผลกระทบภายนอก	427
	ความล้มเหลวของตลาดจากผลกระทบภายนอก	429
	เงื่อนไขกำหนดระดับการผลิตที่เหมาะสมกับสังคม	434
	มาตรการในการแก้ปัญหาความล้มเหลวของตลาดจากผลกระทบภายนอก	438
	มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (environmental quality standard)	438
	มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์	440
	สินค้าสาธารณะ (Public Goods)	446
	ความแตกต่างระหว่างสินค้าสาธารณะและสินค้าเอกชน	447
	ความล้มเหลวของตลาดและประสิทธิภาพของตลาดกับสินค้าสาธารณะ	448
	ปัญหาการ “โดยสสารฟรี” กับ Prisoners’ Dilemma	450

บทที่ 18	ความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information)	457
	ความไม่สมมาตรของข้อมูลกับปัญหาการคัดสรรที่เป็นปรักษ์ (Adverse Selection)	457
	การคัดสรรที่เป็นปรักษ์ในตลาดรถมือสอง	458
	เครื่องมือในการแก้ปัญหาคัดสรรที่เป็นปรักษ์	461
	การตั้งราคาแบบเลือกปฏิบัติเนื่องจากเชื่อว่าสินค้าที่เหมือนกัน มีคุณภาพต่างกัน	464
	ความไม่สมมาตรของข้อมูลกับปัญหาคุณธรรมวิบัติ (Moral Hazard)	465
	เครื่องมือในการแก้ปัญหาคคุณธรรมวิบัติ	467
	ปัญหาระหว่างนายและบ่าว (principal-agent problem)	467
	การแก้ปัญหาคการขี้เกียจ (shirking) ด้วยสัญญาค่าจ้าง ที่มีประสิทธิภาพ (efficiency wage contract)	469
บรรณานุกรม		471